

Ordförandebeslut

Datum:

Diarienummer: KS2024.0489-12

Handläggare: Anna Eklund

Ordförandebeslut Svar på remiss av SOU 2024:39 Skärpta regler om ungdomsövervakning och straffreduktion för unga

Detta beslut fattas med stöd av punkt 1:1 i kommunstyrelsens delegationsordning.

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar att godkänna nedanstående yttrande gällande Skärpta regler om ungdomsövervakning och straffreduktion för unga (SOU 2024:39) som Skövde kommuns remissyttrande till Justitiedepartementet.

Bakgrund

Skövde kommun har erbjudits möjligheten att svara på remiss från Justitiedepartementet gällande SOU 2024:39 Skärpta regler om ungdomsövervakning och straffreduktion för unga. Regeringen tillsatte 6 juli 2023 en särskild utredare med uppdraget att överväga och föreslå vissa ändringar avseende straffrättslig särbehandling av unga lagöverträdare. Utredningen om skärpta regler för unga lagöverträdare innehåller ändringsförslag kopplade till ungdoms reduktionen, ändringar i påföljden ungdomsövervakning samt förslag på en ny påföljd benämnd som utvidgad ungdomsövervakning. Utredningen ska slutredovisas den 10 januari 2025.

Ärendet har varit på remiss hos socialnämnden som inkommit med sitt yttrande och föreslagit kommunstyrelsen att anta det som eget yttrande till departementet.

Kommunstyrelsens ordförande föreslår att kommunstyrelsen antar socialnämndens yttrande som sitt eget med revidering av text under avsnittet Synpunkter på förslagen om ungdomsreduktion.

Yttrande

Utredningens förslag om ungdomsreduktion i förhållande till åldrarna 18–20 år.

Ordförandebeslut

Datum: 2024-11-22 Diarienummer: KS2024.0489-12 Handläggare: Anna Eklund

Ungdomsreduktionen för lagöverträdare i åldrarna 18–20 år avskaffas.

Utredningens förslag om ungdomsreduktion i förhållande till åldrarna 15–17 år.

Utredningen föreslår ändringar som innebär att ålder ges minskad betydelse för straffmätningen för lagöverträdare i åldersgruppen 15–17 år och som begränsar tröskeeffekter i straffmätningen vid övergången mellan olika åldrar.

Synpunkter på förslagen om ungdomsreduktion:

Kommunstyrelsen stödjer utredningens förslag om ungdomsreduktionen.

Utredningens förslag i förhållande till påföljden ungdomsövervakning:

Utredningen föreslår förändringar i ungdomsreduktionen för unga lagöverträdare i åldersgruppen 15–17 år, vilket medför att straffmättningsvärdet generellt kan förväntas bli högre. Förslaget kan leda till att ungdomsövervakning döms ut i fler fall där påföljden hittills har bestämts till ungdomstjänst eller ungdomsvård.

Den obligatoriska halvtidsprövningen av rörelseinskränkningar i verkställighetsplanen övergår till att bli en prövning efter två tredjedelar av verkställighetstiden, vilket motsvarar tidpunkten för villkorlig frigivning vid fängelse.

Synpunkter på förslagen om ungdomsövervakning:

Ungdomsövervakningen fyller upp en lucka i påföljdssystemet mellan ungdomstjänst och ungdomsvård å ena sidan, och slutna ungdomsvård å andra sidan. Ungdomsövervakningen är mer ingripande och innehåller både individanpassade, kontrollerande och rehabiliterande inslag. Positivt att påföljden kan användas vid återfallssituationer där unga lagöverträdare tidigare dömts till ungdomstjänst eller ungdomsvård.

Kommunstyrelsen delar utredningens förslag om ungdomsövervakning.

Utredningens förslag om den nya påföljden utvidgad ungdomsövervakning:

Utredningen föreslår att den som begått brott före 18 års ålder ska kunna dömas till utvidgad ungdomsövervakning om ungdomsövervakning inte är en tillräckligt ingripande påföljd med hänsyn till brottets straffvärde och den unges tidigare brottslighet. Den som är över 18 år när dom meddelas ska kunna dömas till utvidgad ungdomsövervakning endast om

Ordförandebeslut

Datum: 2024-11-22 Diarienummer: KS2024.0489-12 Handläggare: Anna Eklund

det finns särskilda skäl för det. Tiden för utvidgad ungdomsövervakning ska överstiga ett år och får bestämmas till högst tre år. Utvidgad ungdomsövervakning ska förenas med rörelseinskränkningar övervakas med elektronisk kontroll.

Synpunkter på den nya påföljden utvidgad ungdomsövervakning:

Påföljden fyller en viktig funktion vid grövre ungdomsbrottslighet då ungdomsövervakning inte är en tillräckligt ingripande påföljd. Den utvidgade ungdomsövervakningen blir en mer kännbar och begränsande påföljd med längre strafftid, fler kontrollmöjligheter och andra verktyg än vid ungdomsövervakning. Kommunstyrelsen instämmer i alla delar av utredningens förslag om utvidgad ungdomsövervakning.

Handlingar

SON § 71/24 Remissyttrande avseende SOU 2024:39 Skärpta regler om ungdomsövervakning och straffreduktion för unga

Remiss av SOU 2024-39 Skärpta regler om ungdomsövervakning och straffreduktion för unga

Skärpta regler om ungdomsövervakning och straffreduktion för unga SOU 2024:39

Skickas till

Justitiedepartementet
Socialnämnden

Theres Sahlström
Kommunstyrelsens ordförande

SON § 71/24

Remissyttrande avseende SOU 2024:39 Skärpta regler om ungdomsövervakning och straffreduktion för unga

SON2024.0081

Behandlat av	Datum	Ärende
1 Socialnämndens arbetsutskott	2024-10-31	53/24
2 Socialnämnden	2024-11-14	71/24

Beslut

Socialnämnden beslutar att föreslå kommunstyrelsen godkänna nedanstående yttrande som Skövde kommuns remissyttrande till Justitiedepartementet.

Yrkanden

Ida Gunnarsson (V) och Emma Wiezell (S) yrkar bifall till arbetsutskottets förslag.

Anna Bergman (SP) yrkar på förslaget att meningen i yttrandet ”Socialnämnden delar inte utredningens förslag om ungdomsreduktionen.” ändras till meningen ”Socialnämnden stödjer utredningens förslag om ungdomsreduktionen.”

Kenneth Källström (SD), Patrik Carlsson (KD) och Lars-Ove Källman (M) yrkar bifall till Anna Bergmans (SP) förslag.

Beslutsgång

Ordförande finner att det finns två förslag och konstaterar att socialnämnden beslutar enligt arbetsutskottets förslag.

Omröstning

Omröstning begärs och följande propositionsordning fastställs:

JA-röst för bifall till arbetsutskottets förslag.

NEJ-röst för bifall till Anna Bergmans (SP) förslag.

Omröstningsresultat

Med tre (3) JA-röster för bifall till arbetsutskottets förslag och fyra (4) NEJ-röster för bifall till Anna Bergmans (SP) förslag finner ordförande att socialnämnden beslutar enligt Anna Bergmans (SP) förslag.

JA-röster (3 stycken): Anita Löfgren (S), Emma Wiezell (S) och Ida Gunnarsson (V).

NEJ-röster (4 stycken): Patrik Carlsson (KD), Kenneth Källström (SD), Lars-Ove Källman (M) och Anna Bergman (SP).

Bakgrund

Regeringen tillsatte 6 juli 2023 en särskild utredare med uppdraget att överväga och föreslå vissa ändringar avseende straffrättslig särbehandling av unga lagöverträdare. Utredningen om skärpta regler för unga lagöverträdare innehåller ändringsförslag kopplade till ungdomsreduktionen, ändringar i påföljden ungdomsövervakning samt förslag på en ny påföljd benämnd som utvidgad ungdomsövervakning. Utredningen ska slutredovisas den 10 januari 2025.

Ungdomsövervakning som påföljd:

Påföljd för unga från 15 års ålder som begår brott. Kriminalvården är ansvarig myndighet för verkställigheten av ungdomsövervakning som kan pågå som lägst under sex månader och som längst under 1 år, beroende på brottets art och tidigare brottslighet. Påföljden ska vara kännbar och genomgripande för den som döms. Den dömde ska medverka i en verkställighetsplanering och följa den verkställighetsplan som bestäms.

Ungdomsövervakning ska tillämpas när ungdomsvård eller ungdomstjänst inte bedöms vara tillräckligt ingripande med hänsyn till brottets straffvärde, men det heller inte finns tillräckliga skäl för slutna ungdomsvård.

Verkställighetsplanen innehåller obligatoriska föreskrifter:

1. En skyldighet att regelbundet träffa en särskild koordinator inom frivården.
2. Förbud mot att använda alkohol, narkotika och vissa andra hälsofarliga medel.
3. Förbud mot att lämna bostaden på helgkvällar och helgnätter.

Dessutom kan verkställighetsplanen innehålla föreskrifter om boende, skolgång, fritid och vård, i syfte att förebygga återfall i brott eller annan negativ utveckling. Om den dömde inte medverkar i verkställighetsplaneringen kan det bedömas som misskötsamhet.

Kriminalvården kan då öka eller minska omfattningen av föreskrifterna, t ex genom att öka antalet möten med koordinator.

Ungdomsreduktion som begrepp:

Ungdomsreduktionen utgår straffrättsligt ifrån synsättet att unga lagöverträdare ska särbehandlas i straffrättsligt hänseende med hänsyn till att barn typiskt sett inte anses ha nått en sådan mognad och ansvarsförmåga att de i straffrättsligt hänseende bör behandlas som vuxna. De anses också vara särskilt känsliga för de konsekvenser som straffrättsliga ingripanden kan leda till.

Uppdrag och förslag

Uppdragets innehåll har i huvudsak varit att överväga dels hur den nuvarande påföljden ungdomsövervakning bör förstärkas, dels att införa en ny påföljd, utvidgad ungdomsövervakning, som ska innehålla fler kontrollmöjligheter och andra verktyg än ungdomsövervakning. I uppdraget ingår dessutom att lämna förslag som innebär att ungdomsreduktionen för lagöverträdare i åldersgruppen 18 till 20 år avskaffas och att se över hur ungdomsreduktionen för unga lagöverträdare i åldersgruppen 15 till 17 år kan ges minskad betydelse.

Utredningens förslag om ungdomsreduktionen:

Ungdomsreduktionen för lagöverträdare i åldrarna 18 till 20 år avskaffas

Utredningen föreslår nu att 29 kap 7 § brottsbalken ändras så att lagöverträdarens ungdom inte vid något tillfälle ska beaktas vid straffmätningen när det är fråga om lagöverträdare i åldersgruppen 18–20 år.

Förslaget får enbart betydelse vid brott med lägre minimistraff eller lägre straffvärde än ett års fängelse. I sådana fall medför utredningens förslag att det fängelsestraff som döms ut blir längre än vad som hittills varit fallet.

Den 2 januari 2022 avskaffades ungdomsreduktionen vid allvarlig brottslighet för de lagöverträdare som fyllt 18 år vid tidpunkten för brottet (brott med minimistraff ett års fängelse och brott med straffvärde om ett års fängelse eller mer).

Ungdomsreduktionen för lagöverträdare i åldrarna 15–17 år förändras

Uppdraget har inneburit att föreslå ändringar som innebär att ålder ges minskad betydelse för straffmätningen för lagöverträdare 15–17 år och som begränsar tröskeleffekter i straffmätningen vid övergången mellan olika åldrar.

Utredningen föreslår att 29 kap 7 § brottsbalken ska ändras på så sätt att ungdomsreduktionen i fortsättningen ska göras i skälig omfattning.

Utredningens förslag om påföljden ungdomsövervakning:

Ungdomsövervakning infördes som påföljd i januari 2021 eftersom det saknades en lämplig och trovärdig reaktion för unga lagöverträdare på allvarlig brottslighet. Påföljden anses fungera väl.

Ungdomsövervakning i fler fall

Utredningens uppdrag har bland annat bestått i att överväga om ungdomsövervakning ska kunna användas i fler fall än idag och se över om påföljden bör förstärkas.

Utredningens förslag kan leda till att ungdomsövervakning döms ut i fler fall där påföljden hittills bestämts till ungdomstjänst eller ungdomsvård. För unga lagöverträdare som tidigare dömts till ungdomstjänst eller ungdomsvård men som inte avstår från att begå nya brott, finns ett tydligt behov av att döma ut en påföljd med ett starkt inslag av kontroll. Därför föreslås att ungdomsövervakning ska dömas ut i fler återfallssituationer där den unge tidigare dömts till ungdomstjänst eller ungdomsvård.

Ingen obligatorisk halvtidsprövning av rörelseinskränkningar

Kriminalvården ska idag efter halva verkställighetstiden pröva om inskränkningarna kan minskas. Efter två tredjedelar av verkställighetstiden ska Kriminalvården pröva om inskränkningarna i rörelsefrihet kan upphöra helt. Utredningen anser att det är viktigt att rörelseinskränkningarna ges viss varaktighet och föreslår därför att det inte ska vara obligatoriskt för Kriminalvården att pröva omfattningen av rörelseinskränkningarna redan efter halva tiden utan först efter två tredjedelar pröva om rörelseinskränkningarna kan minskas eller upphöra helt, vilket motsvarar tidpunkten för villkorlig frigivning vid fängelse.

Ny påföljd utvidgad ungdomsövervakning

Den som begått ett brott innan han eller hon fyllt 18 år ska enligt utredningens förslag kunna dömas till utvidgad ungdomsövervakning om ungdomsövervakning inte är en tillräckligt ingripande påföljd med hänsyn till brottets straffvärde och art och den unges tidigare brottslighet. Den som är över 18 år när dom meddelas ska kunna dömas till utvidgad ungdomsövervakning endas om det finns särskilda skäl för det. Tiden för utvidgad ungdomsövervakning ska överstiga ett år och får bestämmas till högst tre år. Utvidgad ungdomsövervakning ska förenas med rörelseinskränkningar som ska övervakas med elektronisk kontroll. Inskränkningarna ska gälla varje kväll och natt, liksom all annan dagtid än den dömda förvärvsarbetar, deltar i utbildning eller organiserade fritidsaktiviteter, gör vårdbesök eller ägnar sig åt inköp och liknande åtgärder. Därutöver ska den dömda ha rätt att under viss tid kunna ägna sig åt aktiviteter som han eller hon själv framställer önskemål om. En utvidgad ungdomsövervakning kommer pågå under en längre tid och med största sannolikhet upplevas som mycket begränsande för den dömda. För att upprätthålla den dömdes motivation och göra det tydligt att det lönar sig att följa verkställighetsplanen föreslår utredningen att kriminalvården efter sex månaders verkställighet ska ha en frivillig möjlighet att pröva om rörelseinskränkningarna ska minskas något. En obligatorisk prövning av om inskränkningarna kan minskas ska därefter göras av Kriminalvården när halva verkställighetstiden har gått. Efter två tredjedelar av verkställighetstiden ska Kriminalvården pröva om rörelseinskränkningarna ska minskas eller om de ska upphöra helt.

Verkställighetsplanering på ungdomsavdelning i kriminalvårdsanstalt

Utredningen föreslår att verkställighetsplaneringen ska göras på ungdomsavdelning i kriminalvårdsanstalt under en tid av två månader. Det är ett sätt att inskräpa allvaret i den brottslighet som den dömda befunnits skyldig till och att åstadkomma en påföljd som utgör ett trovärdigt, proportionerligt och tillräckligt ingripande alternativ till fängelse.

Fler kontrollmöjligheter

Utredningen föreslår att Kriminalvården – på motsvarande sätt som föreslås vid ungdomsövervakning – ska utöva noggrann tillsyn över den dömda och hålla sig underrättad om hans eller hennes förhållanden.

Yttrande

Utredningens förslag om ungdomsreduktion i förhållande till åldrarna 18–20 år.

Ungdomsreduktionen för lagöverträdare i åldrarna 18–20 år avskaffas.

Utredningens förslag om ungdomsreduktion i förhållande till åldrarna 15–17 år.

Utredningen föreslår ändringar som innebär att ålder ges minskad betydelse för straffmätningen för lagöverträdare i åldersgruppen 15–17 år och som begränsar tröskeleffekter i straffmätningen vid övergången mellan olika åldrar.

Socialnämndens synpunkter på förslagen om ungdomsreduktion:

Det saknas ett forsknings- och erfarenhetsbaserat stöd för att skärpta påföljder och straffskärpningar för unga lagöverträdare får en önskad effekt för att förebygga brott. Man kan inte vänta sig att strängare straff ger en minskad brottslighet. När det gäller unga lagöverträdare finns ett visst forskningsstöd för att en ökad repression kan ha en

motverkande effekt som i stället ökar risken för återfall i brott. Socialnämnden ser därför risker med att ta bort ungdomsreduktionen för åldersgruppen 18–20 år och att skärpa ungdomsreduktionen för åldersgruppen 15–17 år. Socialnämnden stödjer utredningens förslag om ungdomsreduktionen.

Utredningens förslag i förhållande till påföljden ungdomsövervakning:

Utredningen föreslår förändringar i ungdomsreduktionen för unga lagöverträdare i åldersgruppen 15–17 år, vilket medför att straffmättningsvärdet generellt kan förväntas bli högre. Förslaget kan leda till att ungdomsövervakning döms ut i fler fall där påföljden hittills har bestämts till ungdomstjänst eller ungdomsvård.

Den obligatoriska halvtidsprövningen av rörelseinskränkningar i verkställighetsplanen övergår till att bli en prövning efter två tredjedelar av verkställighetstiden, vilket motsvarar tidpunkten för villkorlig frigivning vid fängelse.

Socialnämndens synpunkter på förslagen om ungdomsövervakning:

Ungdomsövervakningen fyller upp en lucka i påföljdssystemet mellan ungdomstjänst och ungdomsvård å ena sidan, och slutna ungdomsvård å andra sidan. Ungdomsövervakningen är mer ingripande och innehåller både individanpassade, kontrollerande och rehabiliterande inslag. Positivt att påföljden kan användas vid återfallssituationer där unga lagöverträdare tidigare dömts till ungdomstjänst eller ungdomsvård.

Socialnämnden delar utredningens förslag om ungdomsövervakning.

Utredningens förslag om den nya påföljden utvidgad ungdomsövervakning:

Utredningen föreslår att den som begått brott före 18 års ålder ska kunna dömas till utvidgad ungdomsövervakning om ungdomsövervakning inte är en tillräckligt ingripande påföljd med hänsyn till brottets straffvärde och den unges tidigare brottslighet. Den som är över 18 år när dom meddelas ska kunna dömas till utvidgad ungdomsövervakning endast om det finns särskilda skäl för det. Tiden för utvidgad ungdomsövervakning ska överstiga ett år och får bestämmas till högst tre år. Utvidgad ungdomsövervakning ska förenas med rörelseinskränkningar övervakas med elektronisk kontroll.

Socialnämndens synpunkter på den nya påföljden utvidgad ungdomsövervakning:

Påföljden fyller en viktig funktion vid grövre ungdomsbrottslighet då ungdomsövervakning inte är en tillräckligt ingripande påföljd. Den utvidgade ungdomsövervakningen blir en mer kännbar och begränsande påföljd med längre strafftid, fler kontrollmöjligheter och andra verktyg än vid ungdomsövervakning. Socialnämnden instämmer i alla delar av utredningens förslag om utvidgad ungdomsövervakning.

Handlingar

Tjänsteutlåtande: Remissyttrande till SOU 2024:39 Skärpta regler om ungdomsövervakning och straffreduktion för unga

Remiss av SOU 2024-39 Skärpta regler om ungdomsövervakning och straffreduktion för unga

Skärpta regler om ungdomsövervakning och straffreduktion för unga SOU 2024:39

Skickas till

Kommunstyrelsen

Peter Alf, avdelningschef